

ОРГАНІЗАЦІЙНО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ КОНТРОЛЮ ЯКОСТІ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ ЗГІДНО ІЗ ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

© 2016 НАУМОВА Т. А., КИРИЛЬЄВА Л. О., ЧЕРНІКОВА І. Б.

УДК 657. 635(477)

Наумова Т. А., Кирильєва Л. О., Чернікова І. Б. Організаційно-методичні аспекти контролю якості аудиторських послуг згідно із законодавством України

Цілями статті є аналіз сучасного стану на ринку аудиторських послуг України та дослідження основних напрямків його розвитку, вивчення особливостей цього сегмента ринку, визначення складових контролю якості аудиторських послуг з урахуванням інтересів основних груп користувачів фінансової звітності. Аналіз результатів аудиторської діяльності та стану ринку аудиторських послуг показав, що разом з тенденцією до зменшення кількості суб'єктів аудиторської діяльності в Україні спостерігається зростання обсягу наданих послуг суб'єктами аудиторської діяльності в цілому по країні. Досліджено визначення терміна «якість аудиторських послуг» і системи оцінки якості аудиту в науковій та науково-методичній літературі. Розглянуто місце і роль якості аудиторських послуг відповідно до рівнів, на яких забезпечується контроль їхньої якості. Обґрунтовано необхідність внесення змін до законодавства України про аудиторську діяльність, які спрямовані на підвищення якості аудиторських послуг, покращання бізнес-клімату та адаптацію до законодавства Європейського Союзу.

Ключові слова: аудит, аудитор, аудиторські послуги, контроль якості, забезпечення якості, аудиторська діяльність.

Рис.: 1. Табл.: 2. Бібл.: 17.

Наумова Тетяна Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: naumsirik5@gmail.com

Кирильєва Людмила Олексіївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: kovalenko_mila@mail.ru

Чернікова Ірина Борисівна – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

E-mail: proffesor58@mail.ru

УДК 657. 635(477)

UDC 657. 635(477)

Наумова Т. А., Кирильєва Л. А., Чернікова І. Б. Организационно-методические аспекты контроля качества аудиторских услуг согласно законодательству Украины

Naumova T. A., Kirilieva L. O., Chernikova I. B. The Organizational-Methodical Aspects of Quality Control of Audit Services in Accordance with the Legislation of Ukraine

Целями статьи является анализ современного состояния на рынке аудиторских услуг Украины и исследование основных направлений его развития, изучение особенностей данного сегмента рынка, определение составляющих контроля качества аудиторских услуг с учетом интересов основных групп пользователей финансовой отчетности. Анализ результатов аудиторской деятельности и состояния рынка аудиторских услуг показал, что вместе с тенденцией к уменьшению количества субъектов аудиторской деятельности в Украине наблюдается рост объема предоставленных услуг субъектами аудиторской деятельности в целом по стране. Исследованы определения термина «качество аудиторских услуг» и системы оценки качества аудита в научной и научно-методической литературе. Рассмотрены место и роль качества аудиторских услуг в соответствии с уровнями, на которых обеспечивается контроль их качества. Обоснована необходимость внесения изменений в законодательство Украины об аудиторской деятельности, которые направлены на повышение качества аудиторских услуг, улучшение бизнес-климата и адаптацию к законодательству Европейского Союза.

Objectives of the article contain analyzing the current status of the market of auditing services of Ukraine and examining the basic directions of its development, studying characteristics of this segment of market, defining the components of the quality control as to audit services, taking account of interests of the major groups of users of financial reporting. An analysis of both the results of audit activities and the status of audit services market has shown that, along with the trend towards reducing the number of the audit activity entities in Ukraine, there has been a growth in the volume of services provided by the audit activity entities in the country, as a whole. Definitions of the term of «quality assurance of audit services» as well system for as evaluation of audit quality in the scientific and scientific-methodical literature have been researched. Both the place and the role of quality of audit services have been considered in accordance with the levels of ensuring control of their quality. The necessity of amending the Ukrainian law on audit activities that are aimed at improving the quality of audit services, improvement of business climate, and adaptation to the European Union legislation, has been substantiated.

Ключевые слова: аудит, аудитор, аудиторские услуги, контроль качества, обеспечение качества, аудиторская деятельность.

Keywords: audit, auditor, audit services, quality control, quality assurance, audit activity.

Рис.: 1. Табл.: 2. Библ.: 17.

Fig.: 1. Tbl.: 2. Bibl.: 17.

Наумова Тетяна Анатоліївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

Naumova Tetiana A. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, Auditing and Taxation, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (333 Klochkivska Str., Kharkiv, 61051, Ukraine)

E-mail: naumsirik5@gmail.com

E-mail: naumsirik5@gmail.com

Кирильєва Людмила Олексіївна – кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

Kirilieva Ludmila O. – PhD (Economics), Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, Auditing and Taxation, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (333 Klochkivska Str., Kharkiv, 61051, Ukraine)

E-mail: kovalenko_mila@mail.ru

E-mail: kovalenko_mila@mail.ru

Чернікова Ірина Борисівна – кандидат економічних наук, доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування, Харківський державний університет харчування та торгівлі (вул. Клочківська, 333, Харків, 61051, Україна)

Chernikova Irina B. – PhD (Economics), Associate Professor, Professor of the Department of Accounting, Auditing and Taxation, Kharkiv State University of Food Technology and Trade (333 Klochkivska Str., Kharkiv, 61051, Ukraine)

E-mail: proffesor58@mail.ru

E-mail: proffesor58@mail.ru

В умовах сьогодення аудит відокремлено в самостійний напрям комерційної діяльності, і він є комплексом професійних послуг. Однією з найвагоміших конкурентних переваг у сфері аудиту є якість наданих послуг.

Вагомий внесок у розробку теоретичних основ та методологічних підходів до проблеми якості аудиторських послуг зробили провідні вчені-економісти, як вітчизняні – Бутинець Ф. Ф., Бондар В. П., Дорош Н. І., Давидов Г. М., Гринь В. П., Огійчук Н. Ф., Петрик О. А., Редько О. Ю., Рядська В. В., Соловійов Д. І., Усач Б. Ф., Янчева Л. М., так і зарубіжні – Палій В. Ф., Соколов Я. В., Шеремет А. Д., Аренс Є. А, Лоббек Дж. К., Мюллер Г. та інші вчені.

Незважаючи на розроблення теоретичних і практичних основ та методологічних підходів до проблеми якості аудиту провідними науковцями, економістами та практиками аудиторської справи, і досі не досягнуто однозначного визначення суті якості надання аудиторських послуг і критеріїв, що впливають на неї, тому це питання потребує подальшого аналізу та вивчення.

Метою статті є аналіз сучасного стану на ринку аудиторських послуг України та дослідження основних напрямків його розвитку, визначення складових контролю якості аудиторських послуг з урахуванням інтересів основних груп користувачів фінансової звітності.

В умовах сьогодення аудит відокремлено в самостійний напрям комерційної діяльності, і він є комплексом професійних послуг. Однією з найвагоміших конкурентних переваг у сфері аудиту є якість наданих послуг.

Перелік послуг, які можуть надавати аудитори (аудиторські фірми), визначено Аудиторською палатою України і затверджено рішенням АПУ від 22.12.2011 р. № 244/14 «Про затвердження Переліку послуг, які можуть надавати аудитори (аудиторські фірми)» [1], згідно з яким на сьогодні в Україні розвиваються такі види аудиторських послуг: послуги у сфері аудиту, інші послуги, пов'язані з професійною діяльністю, визначені Законом України «Про аудиторську діяльність», організаційне та методичне забезпечення аудиту.

За останні п'ять років помітні коливання кількості аудиторів, що мають право здійснювати аудиторську діяльність. За даними Аудиторської палати України, усього в Україні станом на 31.12.2015 р. чинний сертифікат аудитора мали 2675 осіб, що на 11,9% менше порівняно з аналогічним показником за 2013 р. і приблизно на 5% менше порівняно з показником за 2014 р. [2].

Разом зі значним зменшенням кількості суб'єктів аудиторської діяльності в Україні (на 16,5%) обсяг наданих послуг суб'єктами аудиторської діяльності в цілому по країні збільшився порівняно з 2014 р. на 36,3%, або на 469390,8 тис. грн. Так, обсяг доходу від наданих послуг суб'єктами аудиторської діяльності у 2014 р. становив 1291811,8 тис. грн, а у 2015 р. – 1761202,6 тис. грн [2].

У табл. 1 відображено обсяг наданих послуг суб'єктами аудиторської діяльності за 2011–2015 рр. Так, приріст середнього доходу на одного суб'єкта аудиторської діяльності у 2015 р. порівняно з 2014 р. склав 61,9%, а порівняно з 2013 р. – 81,6%.

Таблиця 1

Обсяг наданих послуг суб'єктами аудиторської діяльності за 2011–2015 рр. [2]

Рік	Обсяг наданих послуг, тис. грн	Надано звітів	Середній дохід на одного суб'єкта аудиторської діяльності без ПДВ, тис. грн
2011	1258307,0	1 792	702,2
2012	1266826,5	1 609	787,3
2013	1314596,3	1 452	905,4
2014	1291811,8	1 272	1015,6
2015	1761202,6	1 071	1644,5

Рис. 1 показує динаміку обсягу послуг, наданих суб'єктами аудиторської діяльності у 2011–2015 рр.

В Україні за 2015 р. надано аудиторських послуг на загальну суму 1761202,6 тис. грн. У Харківській області за 2015 р. надано послуг на суму 46065,0 тис. грн. Показник «Кількості замовлень на одного суб'єкта» збільшив-

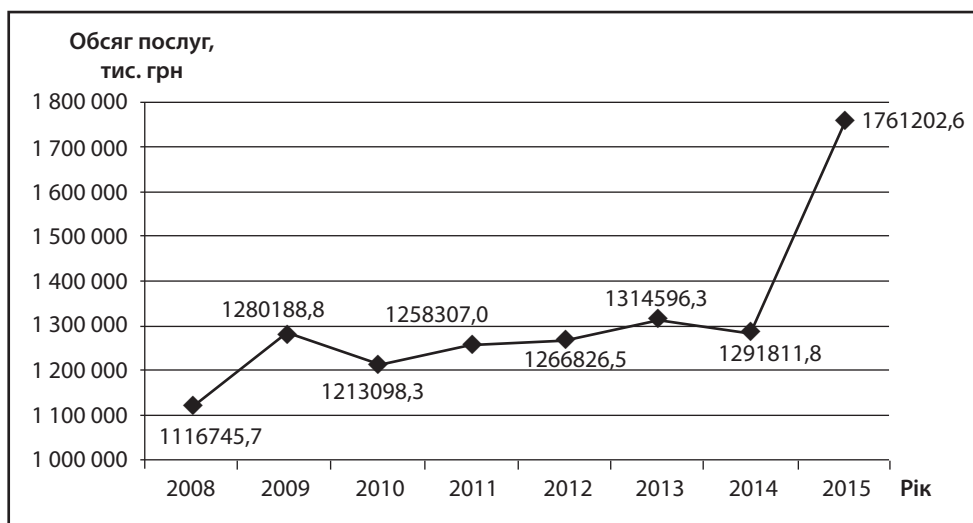

Рис. 1. Обсяг послуг, наданих суб'єктами аудиторської діяльності у 2011–2015 рр. без ПДВ [2]

ся в Харківській області на 62,5%, при цьому кількість аудиторських фірм зменшилася на 20,8% [2].

Порівняно з попередніми роками у 2015 р. майже не змінився розподіл замовлень за видами аудиторських послуг, але у порівнянні з 2014 р. спостерігається незначне коливання показників – найбільш затребуваними є інші професійні послуги. Як і в попередні роки, найбільшу питому вагу становлять завдання з надання впевненості (обов'язкового аудиту фінансової звітності, ініціативного аудиту фінансової звітності, огляду історичної фінансової інформації, завдань з надання впевненості, що не є аудитом чи оглядом історичної фінансової інформації) [2].

Аналіз результатів аудиторської діяльності та стану ринку аудиторських послуг свідчить, про те, що обсяг наданих послуг суб'єктами аудиторської діяльності в цілому по країні збільшився порівняно з 2014 р. на 36,3%, або на 469390,8 тис. грн. Відповідно, обсяг доходу від наданих послуг суб'єктами аудиторської діяльності у 2014 р. становив 1291811,8 тис. грн, а у 2015 р. – 1761202,6 тис. грн. Збільшився також середній дохід на одного суб'єкта аудиторської діяльності [2].

Як і в попередні роки, діяльність АПУ упродовж 2015 р. координувалася відповідно до напрямків Стратегії діяльності Аудиторської палати України на 2012–2017 роки, затвердженої рішенням АПУ від 05.07.2012 р., яка передбачає такі пріоритети: захист інтересів користувачів фінансової та іншої економічної інформації; задоволення внутрішніх потреб професійного ринку аудиту України; забезпечення визнання важливої ролі аудиторської професії в суспільстві; покращення регуляторної діяльності у сфері аудиту [3].

Слід відзначити, що основним пріоритетом у сфері надання аудиторських послуг залишається посилення контролю над аудитом та відновлення довіри до фінансової звітності за результатами аудиту. У ході дослідження виявлено, що ані в світовому, ані у вітчизняному аудиті немає однозначного й чіткого визначення терміна «якість аудиторських послуг». Більшість дослідників розглядають «якість послуг»: по-перше, з позиції замовника (споживача послуг), аналізуючи задоволення його потреб та очікувань; по-друге, наголошують на неефективному здійсненні контролю якості послуг з боку уповноважених органів. Отже, для визначення критеріїв оцінки якості наданих аудиторських послуг необхідно врахувати тлумачення цього поняття в наукових і науково-методичних працях практиків.

Відповідно до принципів професійної етики аудитора «якість послуг» – це комплексна обробка аудитором власних досліджень, нових досягнень наукової думки з особливостями практичного досвіду конкретного підприємства, яке перевіряється, що забезпечує створення якісного продукту, – викладеного в надзвичайно стислій та лаконічній формі обґрунтованого висновку у вигляді порад, оцінок, пояснень, висновків, рекомендацій [4].

У Положенні з національної практики контролю якості аудиторських послуг зазначено, що якісною визнається аудиторська послуга, яка надається аудиторськими фірмами з дотриманням Професійних стандар-

тів, законодавчих і нормативних вимог, що регулюють аудиторську діяльність, та задовольняє потреби користувачів [5].

Дослідження підходів до поняття «якість аудиторських послуг» у науковій літературі дозволило виділити та узагальнити їх трактування в *табл. 2*.

Отже, узагальнюючи визначення провідних науковців, необхідно зазначити, що під якістю аудиторських робіт і послуг доцільно розуміти здатність задовольняти встановлені та перспективні потреби замовника в отриманні достовірного рівня впевненості в інформації та забезпечення достовірності цієї інформації.

Щодо міжнародного регулювання аудиторської діяльності, можна стверджувати, що міжнародні професійні організації під якістю аудиторських послуг розуміють відповідність результатів роботи аудиторів вимогам чинного законодавства, стандартам аудиту та Кодексу професійної етики, тобто діють «за встановленими правилами». МСА 220 «Контроль якості під час аудиту історичної фінансової інформації» регламентує певні складові якості аудиторських послуг: етичні, організаційні, методичні [4].

Поеднавши національний і міжнародний досвід, слід визначити, що під якістю аудиторських послуг доречно розуміти сукупність певних рис і характеристик послуг, що надає їм можливість задовольнити потреби споживачів таких послуг у різний період часу.

Забезпечення якості аудиторських послуг можливе через запровадження нормативних вимог і внутрішніх стандартів та формування системи управління якістю в аудиторських фірмах.

Існуюча модель регулювання аудиторської діяльності, визначена в Законі України «Про аудиторську діяльність», була сформована у 1993 р. з частковою модернізацією у 2006 р., коли Закон було викладено в новій редакції [15]. За час, що минув, в європейських країнах докорінно змінилися засадничі принципи регулювання аудиторської діяльності, що відображено в Директиві Європейського парламенту та Ради 2006/43/ЄС [16]. У зв'язку з невідповідністю національного законодавства у сфері аудиторської діяльності вимогам Директиви рішенням Європейської комісії 2011/30/ЄС від 19 січня 2011 р. Україну позбавлено режиму перехідного періоду в частині реєстрації національних аудиторів та аудиторських фірм, що здійснюють аудит емітентів, цінні папери яких обертаються на ринках капіталу країн Європейського Союзу. Зазначене негативно впливає на розвиток професії та євроінтеграційні процеси в Україні.

Однією із необхідних вимог Директиви Європейського парламенту та Ради 2006/43/ЄС від 17.05.2006 «Про обов'язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності» до третіх країн є вимога щодо створення системи контролю якості аудиторських послуг з відповідною системою санкцій і покарань [16].

Відповідно, на рівні законодавчого регулювання у 2015 р. АПУ, за погодженням з МФБ, здійснено переклад нової редакції Міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супут-

Визначення сутності поняття «якість аудиторських послуг»

№ з/п	Автор, джерело	Характеристика
1	Бутинець Ф. Ф. [6, с. 64]	Якість аудиторських послуг – максимальне задоволення інформаційних потреб користувачів результатами виконаних аудитором робіт, послуг та супутніх йому робіт відповідно до інтересів власника, суспільства та конкретного замовника в межах вимог чинного законодавства України, стандартів аудиту та Кодексу професійної етики аудиторів
2	Бондар В. П. [7, с. 23]	Основою підтримання якості процесу аудиту є документування усіх стадій його проведення. Документування процесу створює умови для контролю своєчасності і повноти виконання аудиторських процедур, дозволяє своєчасно виявляти недоліки в контрольних діях аудитора
3	Василюк М. М., Григорів О. О. [8, с. 227]	Якісний аудит – це аудит, проведення якого повністю відповідає вимогам стандартів аудиту, бо саме тільки завдяки якості можна забезпечити адекватність думки аудитора фактичній оцінці стану справ замовника
4	Гринь В. П. [9, с. 221].	Якість аудиторських послуг полягає в забезпеченні повноцінної реалізації можливостей аудиторської фірми, підвищення її конкурентоспроможності й скорочення часу на боротьбу з наслідками прорахунків на можливо більш ранній стадії, з тим, щоб мати можливість прийняти
5	Гноєва І. М., Винник С. М. [10, с. 183]	Якість аудиторських послуг – сукупність певних рис і характеристик послуг, що дає їм можливість задовольнити потреби, які вже визначені чи очікуються споживачем таких послуг
6	Лубенченко О. Е. [12, с. 25]	Якість аудиторських послуг хоч і не має оціночного критерію, та є конкретною перевагою і залежить насамперед від кваліфікації персоналу аудиторської фірми, його обізнаності в технологіях перевірок і нормах чинного законодавства
7	Проскуріна Н. М. [13, с. 53]	Основним критерієм якості аудиторських перевірок є дотримання вимог стандартів аудиту, але наявність одного критерію не дозволяє провести повною мірою оцінку його якості. Якість аудиту необхідно розглядати з погляду, по-перше, чи є надані послуги з проведення перевірки «аудитом» і, по-друге, чи задоволені потреби замовника у встановленні об'єктивності фінансової інформації
8	Редько О. Ю. [14, с. 25]	Якість аудиторських послуг – системне дотримання реальної професійної незалежності, вимог чинного законодавства та стандартів аудиту, дотримання Кодексу професійної етики і професійної діяльності у сфері аудиту.
9	Соловйов Д. І. [11, с. 344]	Якість аудиторських послуг – здатність задовольняти встановлені та перспективні потреби замовника в отриманні достовірного рівня впевненості в інформації та забезпечити достовірність цієї інформації

ніх послуг видання 2014 р., які згідно з рішенням АПУ від 29.12.2015 р. № 304/1 затверджені для обов'язкового застосування при виконанні завдань з 1 лютого 2016 р. як національні стандарти аудиту [4].

Згідно із Законом України «Про аудиторську діяльність» (у редакції Закону України від 14.09.2006 р. № 140-V) на Аудиторську палату України покладено повноваження щодо організації та здійснення контролю за дотриманням аудиторськими компаніями та аудитором – фізичними особами (СПД) вимог законодавчих норм, що регулюють аудиторську діяльність у країні [4]. В Аудиторській палаті України було створено Комісію з контролю якості та професійної етики. Щороку АПУ затверджує план зовнішніх перевірок суб'єктів аудиторської діяльності, який оприлюднюється на сайті аудиторської палати для ознайомлення практикуючих аудиторів.

В умовах проголошеної Україною політики євроінтеграції важливим залишається питання імплементації європейських стандартів ведення аудиторської діяльності, що відображені в Директиві 2006/43/ЄС Європейського Парламенту та Ради про обов'язковий аудит річної звітності та консолідованої звітності, зі

змiнами, внесеними Директивою 2014/56/ЄС Європейського Парламенту та Ради та Регламенту (ЄС) № 537 від 16.04.2014 р. «Про особливі вимоги до обов'язкового аудиту суб'єктів суспільного інтересу», до вітчизняного законодавства [16].

Упродовж 2015 р. було зроблено важливі кроки на шляху до адаптації законодавства України про аудиторську діяльність до законодавства Європейського Союзу. На підтримку політики щодо необхідності приведення норм національного законодавства про аудиторську діяльність до законодавства ЄС упродовж 2015 р. суб'єктами законодавчої ініціативи було запропоновано два законопроекти про аудиторську діяльність, а саме: законопроект «Про аудиторську діяльність», зареєстрований у Верховній Раді України 03.04.2015 р. за № 2534 (оновлений 06.10.2015 р.) і законопроект «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», оприлюднений на офіційному сайті Міністерства фінансів України 17.08.2015 р. (оновлений 15.01.2016 р. [17].

Так, з метою адаптації механізмів регулювання аудиторської діяльності в Україні до сучасних вимог, Ауди-

торська палата України рішенням АПУ від 26.05.2016 р. № 325/8 затвердила Концепцію діяльності Аудиторської палати України на 2016–2017 роки, реалізація якої має забезпечити безперервність функціонування системи регулювання аудиторської діяльності, укладання фундаменту нової системи регулювання та еволюційність переходу з однієї системи регулювання на іншу [3].

УПроекті закону України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», розробленому Міністерством фінансів України, у VI розділі пропонується контроль якості аудиту та інших аудиторських послуг здійснювати за такими напрямками [17]:

- ✦ контроль якості необхідно здійснювати у вигляді методик і процедур, які дозволяють забезпечити обґрунтовану впевненість у тому, що при проведенні аудиту та наданні інших аудиторських послуг належним чином виконуються вимоги законодавства та нормативних актів;
- ✦ система заходів щодо контролю якості аудиту та інших аудиторських послуг визначається Всеукраїнською радою аудиторів відповідно до вимог законодавства та інших нормативно-правових актів шляхом встановлення порядку проведення внутрішнього та зовнішнього контролю якості;
- ✦ аудиторська фірма та аудитори, які індивідуально надають аудиторські послуги, у вигляді обов'язкового аудиту повинні не менше, ніж один раз в шість років проходити зовнішній контроль якості з наданням для перевірки всієї необхідної документації;
- ✦ зовнішній контроль якості аудиту та інших аудиторських послуг проводиться саморегульованою організацією аудиторів або Комітетом з етики та контролю якості;
- ✦ типові програми перевірок контролю якості та порядок проведення таких перевірок затверджуються Всеукраїнською радою аудиторів за поданням Комітету з етики та контролю якості;
- ✦ проведення моніторингу якості аудиту та інших аудиторських послуг здійснюються шляхом систематичного аналізу оприлюднених аудиторських звітів та статистичної звітності аудиторських фірм і аудиторів, які одноособово надають аудиторські послуги.

Таким чином, новацією у сфері вимог нової редакції Закону України «Про аудиторську діяльність» є створення якісно нової незалежної системи контролю якості аудиторських послуг, визначення термінів проведення обов'язкових перевірок контролю якості відповідно до вимог Директиви.

ВИСНОВКИ

На підставі проведеного дослідження можна зробити висновок, що аудиторський ринок якісно змінюється внаслідок дії низки факторів, зокрема, кризових явищ у суспільстві, посилення вимог до аудиторської професії з боку регуляторів, змін у законодавстві.

Аналіз результатів аудиторської діяльності та стану ринку аудиторських послуг свідчить про те, що обсяг наданих послуг суб'єктами аудиторської діяльності в цілому по країні збільшився порівняно з 2014 р. Одночасно зі зменшенням кількості суб'єктів аудиторської діяльності в Реєстрі аудиторських фірм (на 16,5%) спостерігається тенденція до збільшення їх доходу.

Нова Концепція змін до законодавства про аудиторську діяльність спрямована на підвищення якості аудиторських послуг, покращення бізнес-клімату та адаптацію до законодавства Європейського Союзу. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Перелік аудиторських послуг, які можуть надавати аудитори (аудиторські фірми): затверджений рішенням АПУ від 22.12. 2011 р. № 244/14. URL: <http://www.apu.com.ua/rishennyu-aru/9-2011>
2. Звіт Аудиторської палати України до Кабінету Міністрів. URL: <http://www.apu.com.ua/zvit-do-kmu>
3. Про Концепцію діяльності Аудиторської палати України на 2016–2017 роки. Рішення АПУ № 325/8 від 26.05.2016. URL: www.apu.com.ua
4. Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, іншого надання впевненості та супутніх послуг. 2013 р. URL: <http://apu.com.ua/msa>
5. Положення з національної практики контролю якості аудиторських послуг 1 «Організація аудиторськими фірмами та аудиторами системи контролю якості аудиторських послуг»: затверджене рішенням Аудиторської палати України № 182/4 від 27.09.2007 р. // Аудиторська палата України. URL: <http://www.apu.com.ua/>
6. Бутинець Ф. Ф. Аудит: навч. посібн. Київ: Знання-Прес, 2008. 512 с.
7. Бондар В. П. Якість аудиту та фактори її підвищення. Вісник ЖДТУ. Серія «Облік і фінанси». 2008. Вип. 46. С. 23–27.
8. Василюк М. М. Григорів О. О. Організація й забезпечення гарантій якості аудиторських послуг та механізм їх реалізації у сучасній професійній практиці аудиту. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «бухгалтерський облік, аналіз і аудит». 2014. Вип. 8, ч. 7. С. 226–229.
9. Гринь В. П. Комплекс заходів щодо формування системи контролю якості аудиторських послуг. Збірник наукових праць Запорізького національного університету «Економіка і регіон». 2011. № 4 (31). С. 221–225.
10. Гноєва І. М., Винник С. М. Якість аудиторських послуг. Вісник КрНУ імені Михайла Строградського. Серія «бухгалтерський облік, фінанси та грошовий обіг». 2013. Вип. 1 (78). С. 181–186.
11. Соловійов Д. І. Вдосконалення організаційних і методичних аспектів контролю якості роботи аудиторів та аудиторських фірм в Україні // Актуальні проблеми обліково-аналітичного процесу в управлінні підприємницькою діяльністю: матеріали III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. Мукачево, 2015. С. 342–345.
12. Лубенченко О. Е. Формування конкурентних переваг аудиторських фірм. Економіка і управління. 2007. № 1. С. 25–29.
13. Проскуріна Н. М., Коваленко В. П. Якість аудиторських послуг в Україні: реалії та перспективи. Економічний часопис-XXI. 2010. № 9-10. С. 53–57.
14. Редько О. Ю. Аудит в Україні. Морфологія: монографія. Київ: ДП «Інформ.-аналіт. Агентство», 2008. 493 с.
15. Закон України «Про аудиторську діяльність» від 22.04.1993 р. № 3125-XII (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=3125-12>

16. Директива 2014/56/ЄС Європейського парламенту та Ради від 16 квітня 2014 р., що вносить зміни до Директиви 2006/43/ЄС про обов'язковий аудит річних звітів та консолідованих звітів (стосується Європейського економічного простору). URL: www.apu.com.ua

17. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: www.minfin.gov.ua

REFERENCES

- Butynets, F. F. *Audyt* [Audit]. Kyiv: Znannia-Pres, 2008.
- Bondar, V. P. "Yakist audytu ta faktory yii pidvyshchennia" [Audit quality and the factors of its increase]. *Visnyk ZhDTU*. Seriya: Oblik i finansy, no. 46 (2008): 23-27.
- "Dyrektyva 2014/56/ЄС Yevropeiskoho parlamentu ta Rady vid 16 kvitnia 2014 r., shcho vnosyt zminy do Dyrektyvy 2006/43/ЄС pro oboviazkovyi audyt richnykh zvitiv ta konsolidovanykh zvitiv (stosuetsia Yevropeiskoho ekonomichnoho prostoru)" [Directive 2014/56/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014, which amends Directive 2006/43/EC on mandatory audits of annual reports and consolidated reports (for the European economic area)]. www.apu.com.ua
- Hryn, V. P. "Kompleks zakhodiv shchodo formuvannia systemy kontroliu yakosti audytorskykh posluh" [The complex of measures on formation of the system of quality control of audit services]. *Ekonomika i rehion*, no. 4(31) (2011): 221-225.
- Hnoieva, I. M., and Vynnyk, S. M. "Yakist audytorskykh posluh" [The quality of audit services]. *Visnyk KrNU imeni Mykhaila Ostrohradskoho*. Seriya: Bukhhalterskyi oblik, finansy ta hroshovyi obih, no. 1(78) (2013): 181-186.
- [Legal Act of Ukraine] (2011). <http://www.apu.com.ua/rish-ennya-apu/9-2011>
- [Legal Act of Ukraine] (2007). <http://www.apu.com.ua/>
- Lubchenko, O. E. "Formuvannia konkurentnykh perevah audytorskykh firm" [The formation of competitive advantages of audit firms]. *Ekonomika ta upravlinnia*, no. 1 (2007): 25-29.
- [Legal Act of Ukraine] (1993). <http://zakon.nau.ua/doc/?code=3125-12>
- [Legal Act of Ukraine] (2016). www.apu.com.ua
- "Mizhnarodni standarty kontroliu yakosti, audytu, ohliadu, inshoho nadannia vpevnenosti ta suputnykh posluh. 2013" [International standards on quality control, auditing, review, other assurance, and related services. 2013]. <http://apu.com.ua/msa>
- Ofitsiyni sait Ministerstva finansiv Ukrainy. www.minfin.gov.ua
- Proskurina, N. M., and Kovalenko, V. P. "Yakist audytorskykh posluh v Ukraini: realii ta perspektyvy" [The quality of audit services in Ukraine: realities and prospects]. *Ekonomichnyi chasopys-XXI*, no. 9-10 (2010): 53-57.
- Redko, O. Yu. *Audyt v Ukraini. Morfolohiia* [Audit in Ukraine. Morphology]. Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo, 2008.
- Soloviov, D. I. "Vdoskonalennia orhanizatsiinykh i metodychnykh aspektiv kontroliu iakosti roboty audytoriv ta audytorskykh firm v Ukraini" [Improvement of organizational and methodical aspects of quality control of auditors and audit firms in Ukraine]. *Aktualni problemy oblikovo-analitychnoho protsesu v upravlinni pid-priemnytskoiu diialnistiu*. Mukacheve, 2015. 342-345.
- Vasyliuk, M. M. Hryhoriv O. O. "Orhanizatsiia i zabezpechennia harantii yakosti audytorskykh posluh ta mekhanizm yikh realizatsii u suchasni profesii praktysi audytu" [Organization and quality assurance of auditing services and the mechanism of their implementation in modern professional practice of auditing]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu*. Seriya: Bukhhalterskyi oblik, analiz i audyt vol. 7, no. 8 (2014): 226-229.
- "Zvit Audytorskoi palaty Ukrainy do Kabinetu Ministriv" [The report of Audit chamber of Ukraine to the Cabinet of Ministers]. <http://www.apu.com.ua/zvit-do-kmu>